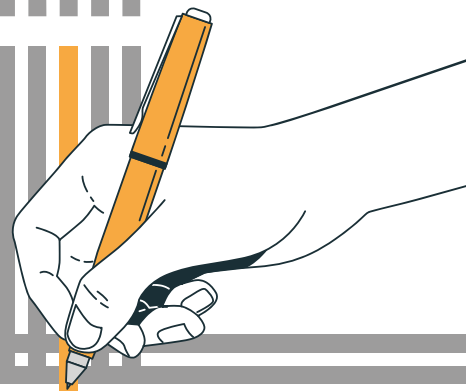

VODIČ KROZ PRIVREDNO-KAZNENE POSTUPKE: prekršaji i privredni prestupi

Izdavač

Komitet pravnik za ljudska prava – YUCOM
Kneza Miloša 4, 11103 Beograd
www.yucom.org.rs

Za izdavača

dr Katarina Golubović

Priredile

dr Katarina Golubović, advokatica Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM
Natalija Šolić, advokatica Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM
Katarina Toskić, pravna savetnica Komiteta pravnik za ljudska prava – YUCOM

ISBN-978-86-82222-12-5

WORLD BANK GROUP

„Vodič kroz privredno kaznene postupke: prekršaji i privredni prestupi” nastao je kao realizacija aktivnosti YUCOM-a u okviru projekta podržanog od strane Svetske banke. Ovaj vodič ne može zameniti pravni savet koji može dati kvalifikovani stručnjak, već predstavlja pregled osnovnih informacija o pojedinim fazama sudskog postupka. Vodič ne daje potpunu informaciju o svakom od postupaka i instituta koji su u njemu navedeni niti upućuje na sve moguće situacije koje se mogu pojaviti u konkretnom sudskom postupku. Stavovi izneti u ovom vodiču ne odražavaju nužno stavove Svetske banke.

Korisne smernice i savete kod izrade Vodiča pružili su Srđan Svirčev (stručnjak za javni sektor Svetske banke), Marina Matić Bošković (savetnica za reformu pravosuđa Svetske banke) i Zoran Skopljak (stručnjak za javni sektor Svetske banke). Korisnu podršku Vodiču takođe su pružili Unija poslodavaca Srbije, Unija poslodavaca Vojvodine, sudije prekršajnih i privrednih sudova i brojni poslodavci širom Srbije.

The page features a decorative graphic consisting of several parallel lines. A thick orange line starts from the left edge, curves downwards and then continues vertically down the page. To its right, there are several thinner grey lines that also start from the left edge and curve downwards, following a similar path to the orange line. In the bottom right corner, there are several parallel grey lines that curve upwards and then continue horizontally to the right edge of the page.

VODIČ KROZ

PRIVREDNO-KAZNENE

POSTUPKE:

prekršaji i privredni
prestupi

SADRŽAJ

UVOD	7
Šta su prekršaji , a šta privredni prestupi?	8
Ko može da odgovara za privredni prestup , a ko za prekršaj ?	10
Kako da znam da li je pokrenut postupak i koji?	11
1. PREKRŠAJI	13
1.1. Pokretanje prekršajnog postupka i prekršajni nalog	13
1.2. Koje sankcije se mogu izreći za prekršaj?	14
1.2.1. Koje prekršajne sankcije se mogu izreći pravnom licu, odgovornom licu u pravnom licu, a koje preduzetniku?	14
1.2.2. Kazne: kazna zatvora, rad u javnom interesu i novčana kazna.	15
1.2.3. Zaštitne mere: oduzimanje predmeta, zabrana pravnom licu da vrši određene delatnosti i zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove	16
1.3. Oduzimanje imovinske koristi	17
1.4. Kako sud odlučuje o kazni?	17
1.4.1. Od čega zavisi da li će sud odrediti manju ili veću kaznu?	17
1.4.2. Oslobođenje od kazne	18
1.4.3. Ublažavanje kazne	18
1.5. Troškovi prekršajnog postupka	19
1.6. Dostavljanje	19
1.6.1. Da li je ipak bolje da ne primim poštu?	20
1.7. Poziv na sud	21
1.7.1. Ko mora da se pojavi pred sudom?	21
1.8. Kako izgleda saslušanje pred sudom?	22
1.8.1. Šta je bitno da kažem tokom saslušanja?	22

1.8.2.	Pisana odbrana	23
1.9.	Kako sud odlučuje?	23
1.9.1.	Dokazivanje tvrdnji	24
1.10.	Sporazum o priznanju prekršaja	25
1.11.	Da li je prekršaj zastareo?	26
1.12.	Koju odluku sud može da donese i šta ako nisam zadovoljan odlukom?	28
1.12.1.	Žalba: kome mogu da se žalim i u kom roku?	28
1.13.	Da li ću biti pozvan na pretres pred Prekršajnim apelacionim sudom?	31
1.14.	Kada je odluka suda pravosnažna i šta to znači?	31
1.15.	Kome mogu da se žalim na odluku Prekršajnog apelacionog suda?	32
2.	PRIVREDNI PRESTUPI	33
2.1.	Kako nastaje privredni prestup?	33
2.2.	Koje sankcije postoje?	34
2.2.1.	Koju kaznu mogu dobiti za učinjen prestup?	34
2.2.2.	Uslovna osuda: kada sud izriče uslovnu osudu?	36
2.2.3.	Zaštitne mere: koje zaštitne mere postoje i kada se izriču?	36
2.3.	Da li je prestup zastareo?	38
2.4.	Troškovi.	39
2.5.	Kako da znam da li je pokrenut postupak za privredni prestup?	39
2.6.	Ko treba da se pojavi pred sudom?	39
2.7.	Kada je vreme da se obratim advokatu?	40
2.7.1.	Da li direktor, i pored advokata, mora da se pojavi pred sudom?	40
2.8.	Ko pokreće postupak pred sudom?	40
2.9.	Kako izgleda postupak pred sudom?	41
2.9.1.	Poziv od suda	41

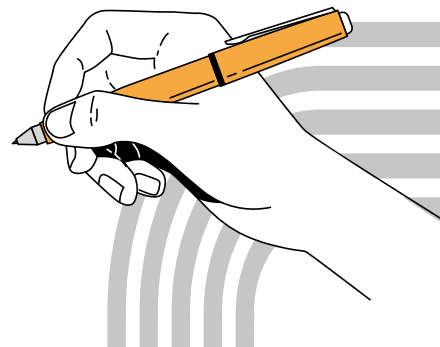

2.9.2. Koja su moja prava pred sudom?	42
2.9.3. Kako izgleda saslušanje pred sudom?	42
2.10. Prekid postupka	43
2.11. Kako sud odlučuje?	44
2.11.1. Presuda	44
2.12. Kom sudu i u kom roku mogu da se žalim na presudu?	45
2.13. Kako odlučuje drugostepeni sud?	46
2.14. Stigla je odluka drugostepenog suda	46
2.15. Vanredni pravni lekovi: kada mogu da ih koristim?	47
2.16. Oduzimanje imovinske koristi pravnom licu	48
Posledice osude u prekršajnom postupku i postupku zbog privrednog prestupa	49

UVOD

Cilj Vodiča je da upozna mikro, mala i srednja preduzeća sa sudskim procesima i pruži odgovore na pitanja koja mikro, mala i srednja preduzeća mogu imati pre nego što se obrate sudu u vezi sa prekršajima i privrednim prestupima, omogućujući im da realnije i sveobuhvatnije razumeju sudske procese pre nego što dospeju u postupak. Vodič sadrži osnovne informacije o postupcima pred prekršajnim i privrednim sudom u Srbiji; podatke o troškovima sudskih postupaka; ključne informacije i smernice i relevantne šablone.

Sadržaj Vodiča i obrađene teme definisani su na osnovu širokih konsultacija s predstavnicima poslovne i pravne zajednice i potrebama šire ciljne publike. Vodič se ne bavi svim temama koje **bi mogle biti** zanimljive nekim mikro, malim i srednjim preduzećima. Uključivanje dodatnih tema će se razmotriti u budućem periodu imajući u vidu potrebe ciljne publike. Vodič koristi jednostavan pravni jezik i pisan je kolokvijalnim stilom, obraćajući se mikro, malim i srednjim preduzećima ukoliko se nađu u pred privrednim i prekršajnim sudom.

ŠTA SU PREKRŠAJI, A ŠTA PRIVREDNI PRESTUPI?

Svako poslovanje zahteva poznavanje i poštovanje određenih propisa. Postupanje suprotno tome dovešće do učinjenog *krivičnog dela, privrednog prestupa ili prekršaja*.

Krivična dela predstavljaju teže povrede propisa koje dovode do ozbiljnijih posledica i nabrojana su u Krivičnom zakoniku (i samo izuzetno mogu se naći i u drugom zakonu).

Za razliku od krivičnih dela, *privredni prestupi i prekršaji* predstavljaju lakše povrede propisa. Dodatna karakteristika jeste i to da ih nikada nećemo naći na jednom mestu, već ih možemo naći u različitim propisima koji uređuju razne oblasti života i poslovanja.

Za razliku od prekršaja, privredni prestupi se odnose samo na privredno i finansijsko poslovanje. Po pravilu, privredni prestupi su ozbiljniji, pa ih prati veća kazna.

Postoje propisi koji se odnose na sva privredna društva, bez obzira na oblast poslovanja (recimo, Zakon o privrednim društvima, Zakon o računovodstvu...), dok postoje i oni koji uređuju konkretnu oblast. Na primer, na preduzeća koja se bave ugostiteljstvom primenjuje se Zakon o ugostiteljstvu, dok za poslove koji podrazumevaju negu i ulepšavanje lica i tela, poput frizerskih salona ili salona lepote, važi Pravilnik o posebnim sanitarnim uslovima koje moraju da ispune ovi preduzetnici kako prilikom posete sanitarne inspekcije ne bi načinili prekršaj.

Da li će biti načinjen prekršaj ili privredni prestup zavisi od toga koju odredbu niste ispoštovali.

Zakonom o proizvodnji hrane tačno je propisano šta predstavlja prestup, a šta prekršaj. Ovim zakonom uređeni su uslovi za bezbedno stavljanje u promet hrane i odgovornost lica. Ukoliko se ne posluje u skladu s ovim zakonom, ili se postupa suprotno njemu, dolazi se u situaciju da je učinjen prekršaj ili privredni prestup.

Prema primeru ovog zakona, privredni prestup desiće se, recimo, kada preduzeće stavi u promet hranu koja nije bezbedna. U tom slučaju, kazniće se kaznom od 300.000 do 3.000.000 dinara.

S druge strane, isti zakon predviđa da će preduzetnik načiniti prekršaj ukoliko ne koristi uputstvo za dobru proizvođačku i higijensku praksu i primenu HACCP. I u tom slučaju kazniće se novčanom kaznom, i to u iznosu od 150.000 do 1.000.000 dinara.

S obzirom na to da su privredni prestupi i prekršaji sadržani u različitim zakonima, obaveza je svakog preduzeća da se upozna s propisima koji se odnose na njegovo poslovanje.

Osim propisa koji se odnose na oblast poslovanja, može se desiti da se načini prekršaj predviđen propisima koji regulišu situacije u svakodnevnom životu svih lica, pa i preduzeća, poput Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima (na primer, ukoliko se načini prekršaj u saobraćaju tokom poslovnog puta).

Postupak u kom se utvrđuje odgovornost i izriču sankcije učiniocima prekršaja reguliše Zakon o prekršajima, a učiniocima privrednih prestupa Zakon o privrednim prestupima. U svemu što nije regulisano ovim zakonima primenjuje se Zakonik o krivičnom postupku.

KO MOŽE DA ODGOVARA ZA **PRIVREDNI PRESTUP,** A KO ZA **PREKRŠAJ?**

Kako se privredni prestupi odnose na privredno i finansijsko poslovanje, za njih mogu odgovarati:

1. preduzeća, i
2. odgovorno lice u njima.

Preduzetnici ne mogu odgovarati za privredni prestup.

Nezavisno od odgovornosti samog preduzeća, prestup može načiniti direktor ili drugo lice koje je osnivačkim aktom određeno kao zastupnik (poslovođa, prokurista...). Odgovorno lice može načiniti prestup svojom radnjom ili propuštanjem nadzora nad radnjom drugog fizičkog lica (zaposlenog). Prestup odgovornog lica nikad se ne podrazumeva, već je uvek naznačen posebnom odredbom, nezavisno od one odredbe kojom se propisuje prestup preduzeća.

S druge strane, pored preduzeća i odgovornog lica, za prekršaje mogu odgovarati i fizička lica (recimo, zaposleni).

Dakle, za prekršaj može da odgovara:

1. preduzeće (na primer, ugostiteljski objekat ukoliko ne izda račun za pruženu uslugu);
2. odgovorno lice u pravnom licu (na primer, ukoliko odgovorno lice u preduzeću koje se bavi špedicijom naredi vožnju iako zna da vozač nije imao dovoljno sati odmora);
3. fizičko lice (na primer, zaposleni vozač korišćenjem službenog vozila prilikom saobraćajnog prekršaja).

Odgovornost ovih lica razlikuje se i u tome što preduzeće za načinjen prestup ili prekršaj odgovara sopstvenom imovinom, dok odgovorno lice i fizičko lice odgovaraju svojom, privatnom imovinom.

Učinioci prekršaja i privrednih prestupa (fizička lica, odgovorna lica u preduzeću ili preduzeće) u postupku se pojavljuju pod nazivom OKRIVLJENI. Izraz okrivljeni koristi se kao opšti naziv za učinioca krivičnog dela, privrednog prestupa ili prekršaja.

Dobro je znati! Za prekršaj ne mogu odgovarati strani preduzetnik, registrovani ogranak privrednog društva, registrovani ogranak stranog privrednog društva i registrovano predstavništvo stranog privrednog društva.

KAKO DA ZNAM DA LI JE POKRENUT POSTUPAK I KOJI?

Ako ste učinili prekršaj ili privredni prestup, u zavisnosti od konkretnih okolnosti, možete saznati na licu mesta od službenog lica koje je ovlašćeno da vrši nadzor, dok nije retko da se za ova dela sazna tek kada stigne poziv od suda.

Na primer, ukoliko je prekršaj konstatovao inspektor vršeci inspeksijski nadzor, ili ukoliko Vas u toku izvršenja prekršaja zaustavi policijski službenik, obavestiće Vas o počinjenom prekršaju i zahtevaće od Vas da potpišete prekršajni nalog ili zapisnik o inspeksijskom nadzoru. U tom slučaju ćete moći da pročitate za koji prekršaj se teretite i način na koji ste ga izvršili.

S druge strane, ukoliko je, recimo, u pitanju privredni prestup koji ste počinili propuštanjem da podnesete redovni godišnji finansijski izveštaj, najverovatnije ćete saznati da se teretite tek kada Vam stigne poziv od privrednog suda u kome se navodi da se pozivate u svojstvu okrivljenog i koji privredni prestup je učinjen.

Kako se može desiti da tek po prijemu pošte poslate od suda saznate da ste počinili prekršaj ili privredni prestup, već po koverti možete znati šta je u pitanju.

1. Za prekršaje je nadležan **prekršajni sud**.
2. Za privredne prestupe je nadležan **privredni sud**.

I oznaka predmeta koja će pisati već na prvoj koverti koju upućuje sud razlikuje se kada su u pitanju ova dva postupka. Oznaka u prekršajnim postupcima uvek je **PR** ispred broja predmeta, dok u privrednim prestupima ispred broja predmeta stoji oznaka **PK**.

1. PREKRŠAJI

1.1 Pokretanje prekršajnog postupka i prekršajni nalog

Učinjen prekršaj ne podrazumeva da će se učinilac uvek naći pred prekršajnim sudom. Nekada se za prekršaj dobije **prekršajni nalog** koji sadrži tačan iznos novčane kazne i rok od osam dana za dobrovoljno namirenje. U ovom slučaju postoji mogućnost da se prihvati odgovornost za prekršaj i uplati iznos kazne ili da se u roku od osam dana obratite sudu sa zahtevom za sudsko odlučivanje.

Ukoliko prihvatite odgovornost (uplatite iznos ili ne podnesete zahtev sudu u roku od osam dana), prekršajni postupak se neće pokrenuti i smatraće se da ste saglasni s onim što piše u nalogu. Uplatom novčanog iznosa završava se sve u vezi s tim prekršajem.

Tek u situaciji kada lice ne smatra da je učinilo prekršaj koji je naznačen u nalogu, i samoinicijativno u roku od osam dana uputi zahtev prekršajnom sudu, sud će pokrenuti postupak u kom će ispitati i odlučiti da li je prekršaj nastao i da li je označeni učinilac odgovoran.

Dobro je znati! Na poleđini prekršajnog naloga bićete obavešteni o mogućnosti da pokrenete prekršajni postupak povodom ove stvari i upozoreni na posledice nepostupanja.

S druge strane, za određene prekršaje ne može se izdati prekršajni nalog već se obavezno pokreće postupak pred prekršajnim sudom. Tako će organi uprave, ovlašćeni inspektori, javni tužilac, organi i organizacije koje vrše javna ovlašćenja podneti **zahtev za pokretanje prekršajnog postupka** direktno sudu. U tom slučaju, pred sudom se utvrđuje da li je učinjen prekršaj, kao i kazna u svakom konkretnom slučaju.

Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka podnose inspekcije za prekršaje iz svoje nadležnosti, poreska uprava za poreske prekršaje, uprava carine za carinske prekršaje, kao i drugi organi uprave iz svog delokruga.

1.2. Koje sankcije se mogu izreći za prekršaj?

Za svaki učinjeni prekršaj propisana je jedna ili više prekršajnih sankcija. To mogu biti:

1. kazne:
 - ▶ kazna zatvora;
 - ▶ novčana kazna;
 - ▶ rad u javnom interesu;
2. opomena;
3. kazneni poeni;
4. zaštitne mere:
 - ▶ oduzimanje predmeta;
 - ▶ zabrana vršenja određenih delatnosti;
 - ▶ zabrana pravnom licu da vrši određene delatnosti;
 - ▶ zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove;
 - ▶ zabrana upravljanja motornim vozilom;
 - ▶ javno objavljivanje presude;
 - ▶ zabrana učestvovanja u postupcima javnih nabavki.

1.2.1. *Koje prekršajne sankcije se mogu izreći pravnom licu, odgovornom licu u pravnom licu, a koje preduzetniku?*

1. Pravnom licu mogu se izreći:
 - ▶ novčana kazna, i
 - ▶ zaštitne mere.
2. Odgovornom licu u pravnom licu i preduzetniku mogu se izreći:
 - ▶ novčana kazna;
 - ▶ kazna zatvora;
 - ▶ rad u javnom interesu;
 - ▶ zaštitne mere.

3. Fizičkom licu mogu se izreći:
- ▶ novčana kazna;
 - ▶ kazna zatvora;
 - ▶ rad u javnom interesu;
 - ▶ opomene;
 - ▶ kazneni poeni;
 - ▶ zaštitne mere.

1.2.2. *Kazne: kazna zatvora, rad u javnom interesu i novčana kazna*

Kazna zatvora određuje se u trajanju od najmanje jednog do najviše šezdeset dana.

Rad u javnom interesu je neplaćeni rad u korist društva koji se ne obavlja pod prinudom, kojim se ne vređa ljudsko dostojanstvo i ne ostvaruje profit.

Za jedan učinjeni prekršaj sud može odrediti rad u javnom interesu tako da traje najmanje 20, a najduže 360 časova. Prilikom izricanja i odmeravanja ove kazne, sud će imati u vidu vrstu izvršenog prekršaja, uzrast, fizičku i radnu sposobnost lica, psihička svojstva i druge posebne okolnosti koje se odnose na ličnost učinioca.

Novčana kazna je u nekim slučajevima propisana u fiksnom iznosu, a nekada u rasponu od minimalnog do maksimalnog iznosa koji se može izreći za dati prekršaj. Razlika je u tome što, u slučaju kada nema fiksnog iznosa kazne, službeno lice podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka koji podrazumeva da se postupak povede pred prekršajnim sudom, gde će sud ceniti u zavisnosti od okolnosti kojim iznosom će kazniti učinioca. Za razliku od toga, u slučaju fiksno propisanih kazni, službeno lice izdaje **prekršajni nalog** koji glasi na tačan iznos kazne i ostavlja učiniocu rok za uplatu.

PRIMER: Ukoliko preduzeće koje se bavi ugostiteljstvom ne izda račun za pruženu uslugu, propisana je kazna od 200.000 do 800.000 dinara. Sud će u ovom slučaju ceniti sve okolnosti i odrediti iznos kazne, koji može biti bilo koji iznos u propisanom rasponu. Preduzeće koje je načinilo prekršaj u ovom slučaju saznaće iznos kazne tek po okončanju prekršajnog postupka – u presudi, od kog trenutka mu teče rok u kom je dužan da plati kaznu.

S druge strane, ukoliko preduzeće ne utvrdi i ne obezbedi normativ hrane, pića i napitaka koje priprema i uslužuje, inspektor koji utvrdi ovaj nedostatak izdaće prekršajni nalog kojim se preduzeće obavezuje da plati tačan iznos od 50.000 dinara i rok za uplatu teče od dana izdavanja ovog naloga.

1.2.3. Zaštitne mere: oduzimanje predmeta, zabrana pravnom licu da vrši određene delatnosti i zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove

Zaštitne mere postoje i izriču se kako bi se otklonili uslovi koji omogućavaju ili podstiču učinioca na izvršenje novog prekršaja. Zaštitne mere se skoro uvek izriču uz glavnu kaznu, retko kad samostalno.

Zaštitna mera oduzimanja predmeta može se izreći i kada nije predviđena za konkretan prekršaj. Izriče se onda kada je učinilac samovoljno otuđio ili uništio predmet, a ukoliko onemogućiti oduzimanje, određiće se u presudi da plati iznos koji odgovara vrednosti predmeta.

I zaštitna mera zabrane pravnom licu da vrši određene delatnosti može se izreći kada nije predviđena propisom kojim je određen konkretan prekršaj. Izriče se preduzeću onda kada bi dalje vršenje određene delatnosti bilo opasno po život ili zdravlje ljudi, štetno za privredno ili finansijsko poslovanje drugih pravnih lica ili za privredu u celini. Ova mera sastoji se u zabrani proizvodnje određenih proizvoda ili vršenja određenih poslova u oblasti prometa robe, finansija i usluga, ili zabrani vršenja drugih određenih poslova. Može se izreći u trajanju od šest meseci od tri godine.

Zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove sastoji se u zabrani učiniocu prekršaja da vrši poslove koje je vršio u vreme izvršenja prekršaja, rukovodeću dužnost ili određenu vrstu poslova. Ova mera može se izreći za ili za sve ili za neke dužnosti vezane za raspolaganje, korišćenje, upravljanje ili rukovanje poverenom imovinom. Mera zabrane odgovornom licu da vrši određene poslove može se izreći na period od šest meseci do tri godine.

1.3. Oduzimanje imovinske koristi

Niko ne može da zadrži imovinsku korist koja je pribavljena prekršajem, pa će se ovako stečena korist oduzeti presudom kojom su utvrđeni prekršaj i odgovornost za njega. To znači da će sud u prekršajnom postupku utvrditi da li je načinjenim prekršajem stečena korist. Ako jeste, učiniocu će se oduzeti novac, hartije od vrednosti, predmeti od vrednosti i svaka druga imovinska korist koja je pribavljena izvršenjem prekršaja. Ako takvo oduzimanje nije moguće, učinilac će se obavezati da plati novčani iznos koji odgovara pribavljenoj imovinskoj koristi, a koji je utvrđen presudom.

1.4. Kako sud odlučuje o kazni?

U većini slučajeva sud ima mogućnost da bira između dve ili više vrsta kazni, kao i visinu kazne.

Na primer, za prekršaj koji učini turistička agencija tako što prodajna cena usluge ne sadrži sve troškove koji čine neodvojiv deo neophodan za realizaciju putovanja, već ima prikrivene troškove, kazniće se novčanom kaznom od 200.000 do 800.000 dinara.

Takođe, ukoliko bi korišćenjem uređaja kojima se upravlja na daljinu ugrozili sigurnost građana ili narušili javni red i mir, sud može odrediti novčanu kaznu od 50.000 do 150.000 dinara ili kaznu zatvora od 30 do 60 dana.

1.4.1. *Od čega zavisi da li će sud odrediti manju ili veću kaznu?*

Kada je za određeni prekršaj alternativno propisana sankcija (na primer, novčana kazna ili kazna zatvora) ili novčana kazna u određenom rasponu (od 50.000 do 100.000 dinara), pred sudom je zadatak da odmeri kaznu. Prilikom odlučivanja o sankciji, sud uzima u obzir sve okolnosti koje utiču na to da kazna bude veća ili manja, a naročito: težinu i posledice prekršaja, okolnosti pod kojima je prekršaj učinjen, stepen odgovornosti učinioca, raniju osuđivanost, lične prilike učinioca i držanje učinioca posle učinjenog prekršaja.

Kada odlučuje o visini novčane kazne, sud će uzeti u obzir i imovno stanje učinioca.

Dobro je znati! Prilikom odmeravanja, sud ne može uzeti u obzir kao otežavajuću okolnost ranije izrečenu prekršajnu sankciju ako je od dana pravnosnažnosti odluke do dana donošenja nove proteklo više od četiri godine.

U nekim okolnostima, međutim, sudu je data mogućnost da odmeri kaznu i ispod propisane, kao i da učinioca oslobodi od kazne.

1.4.2. *Oslobođenje od kazne*

Postoje situacije u kojima sud može učinioca osloboditi kazne iako je odgovoran za prekršaj. To je slučaj kada je prekršaj učinjen u nužnoj odbrani ili krajnjoj nuždi, kao i onda kada posledice prekršaja toliko teško pogađaju učinioca da dodatno izricanje kazne ne bi bilo potrebno.

Takođe, ukoliko je učinilac posle izvršenog prekršaja, a pre nego što je saznao da je okrivljen, otklonio posledice ili nadoknadio pričinjenu štetu, sud može odlučiti da ga oslobodi od kazne.

1.4.3. *Ublažavanje kazne*

Postoje situacije kada sud može izreći novčanu kaznu manju od propisane. Zakon dozvoljava sudu da tako postupi ukoliko utvrdi da prekršajem nisu prouzrokovane teže posledice i da postoje olakšavajuće okolnosti koje ukazuju na to da se i blažom kaznom postiže svrha kažnjavanja. Osim navedenog, u istoj situaciji sud može:

- ▶ umesto propisane kazne zatvora izreći novčanu kaznu ili rad u javnom interesu;
- ▶ umesto propisane kazne zatvora i novčane kazne izreći samo jednu od njih.

1.5. Troškovi prekršajnog postupka

Troškovi prekršajnog postupka su svi oni izdaci učinjeni povodom prekršajnog postupka od pokretanja do završetka. Tu, pre svega, spadaju troškovi paušala, advokata, veštačenja i tako dalje.

Obaveza plaćanja zavisi od odluke suda. Ukoliko sud donese osuđujuću presudu, troškove snosi učinilac. Suprotno tome, ukoliko sud donese oslobađajuću presudu ili rešenjem obustavi prekršajni postupak, troškovi prekršajnog postupka padaju na teret prekršajnog suda.

Dobro je znati! Kada sud odluči da troškove snosi prekršajni sud, da biste naplatili troškove advokata, morate podneti zahtev za naknadu nagrade i nužnih izdataka branioca/advokata koji se podnosi u pisanom obliku u roku od tri meseca od dana dostavljanja pravnosnažne odluke.

1.6. Dostavljanje

Podnesci u prekršajnom postupku (na primer, poziv na sud) dostavljaju se preko pošte, druge službe ovlašćene za dostavu, službenog lica suda ili drugog organa.

Dostavljanje preduzeću vrši se pre svega na adresu sedišta ili na registrovanu adresu za prijem pošte.

Ova pošta predaje se licu ovlašćenom za primanje pismena (na primer, zaposlenom na prijemu), a ako takvo lice nije određeno ili u tom trenutku nije prisutno, onda će se pismeno predati bilo kom zaposlenom koji se zatekne u poslovnoj prostoriji primaoca.

Ako se za prekršaj tereti odgovorno lice, pismeno se dostavlja na radnom mestu. Tek ukoliko se tu ne zatekne, onda se dostavljanje može izvršiti predajom bilo kom drugom licu koje je zaposleno kod istog poslodavca.

Ukoliko dostavljanje na poslu, odnosno u sedištu preduzeća, nije moguće, preduzetniku i odgovornom licu biće dostavljeno pismeno na adresu stanovanja.

1.6.1. *Da li je ipak bolje da ne primim poštu?*

U slučaju da izbegavate da primite ili odbijete poštu, zakon predviđa proceduru posle koje će se smatrati da je pošta uručena. Rezultat je isti – i uz malo kupljenog vremena smatraće se da ste poštu dobili, kao i da ste upoznati s njenom sadržinom.

Ako preduzetnik ili odgovorno lice ne prime poštu ni na jednoj adresi gde se dostavljanje može izvršiti, dostavljač će ostaviti obaveštenje o preuzimanju pismena u poštanskom sandučetu ili će obaveštenje pribiti na vrata. Od tog dana počinje da teče rok od 15 dana da se ovo pismeno preuzme u sudu. Ukoliko se ne preuzme, po isteku ovog roka pismeno će se istaći na oglasnoj tabli, gde će stajati još osam dana. Devetog dana pismeno se skida s oglasne table i smatra se uručenim.

VAŽNO! Poziv radi saslušanja okrivljenog, odnosno davanja pisane odbrane, poziv za saslušanje svedoka i odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu dostavljaju se lično. Ako okrivljeni ima advokata, onda se odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu dostavljaju samo advokatu.

Kada je neophodno prisustvo učinioca prekršaja, a on se ne odaziva, ili kada se nije mogao dostaviti poziv za sud koji se mora uručiti lično, a iz okolnosti očigledno proizlazi da okrivljeni izbegava prijem poziva, sud će narediti njegovo dovođenje. Ovo pravilo primenjuje se i na predstavnika preduzeća kada je učinilac prekršaja samo preduzeće. U tom slučaju, učinioca prekršaja, odnosno lice koje zastupa preduzeće, prinudno će dovesti policijski službenici.

Ukoliko se učinilac ne odaziva, a sud zaključi da saslušanje učinioca ipak nije neophodno, doneće odluku i bez saslušanja, a na osnovu dokaza kojima raspolaže.

Dobro je znati! U situaciji kada izbegavate da primite poziv suda neće se smatrati da ga niste primili, već će se, po proteku svih rokova da preuzmete pismeno u sudu, smatrati da ste uredno pozvani. S obzirom na to da se rokovi računaju od trenutka dostave (na primer, rok za žalbu), postoji opasnost da nećete znati kada ovaj rok ističe. Često nećete moći ni da se upoznate sa sadržinom pismena na koje biste možda mogli osnovano da prigovorite. Iz svih ovih razloga, prijem pošte je ipak sigurnija opcija.

1.7. Poziv na sud

Da je protiv Vas pokrenut prekršajni postupak saznaćete kada Vam stigne poziv prekršajnog suda.

Uz sudski poziv dobićete i zahtev za pokretanje prekršajnog postupka u kom se navodi prekršaj za koji se teretite, opis radnje prekršaja, predloženi dokazi i ostalo. Uz zahtev za pokretanje prekršajnog postupka često se podnosi i odgovarajuća dokumentacija, koja će u postupku služiti kao dokaz. Ukoliko ta dokumentacije nije dostavljena, imate pravo da tražite uvid pre saslušanja.

Sud će Vas u pozivu upoznati s pravima i obavezama koje imate kao okrivljeni, poput prava na advokata, prava da se branite ćutanjem, prava da dostavite pisanu odbranu, obavezu da se odazovete na poziv suda kako ne bi naredio vaše dovođenje i tako dalje.

1.7.1. *Ko mora da se pojavi pred sudom?*

Preduzeće, kao učinioca prekršaja, u prekršajnom postupku predstavlja lice koje je za to ovlašćeno. To može biti zakonski zastupnik (npr. direktor) ili neko drugo lice koje je aktom preduzeća ovlašćeno da zastupa pred sudom. Situacija je jasnija kada je prekršaj učinio preduzetnik ili odgovorno lice, s obzirom na to da oni lično, u svojstvu učinilaca, odgovaraju za prekršaj.

Dobro je znati! Predstavnik preduzeća ne može biti odgovorno lice protiv kog se vodi prekršajni postupak za isti prekršaj (osim ako je to lice jedino ovlašćeno za zastupanje pravnog lica), niti lice koje je u istoj stvari svedok ili advokat.

Ukoliko preduzeće ne odredi predstavnika, može biti novčano kažnjeno.

1.7.1.1. *Da li je dovoljno da angažujem advokata?*

Bitno je razlikovati situaciju kada advokat može prisustvovati u postupku bez odgovornog učinioca prekršaja (direktora, preduzetnika, odgovornog lica...), i situaciju u kojoj onaj ko se poziva mora doći lično, sa ili bez advokata.

Kada se učinilac poziva radi saslušanja, mora doći lično. U ostalim situacijama, advokat može prisustvovati umesto učinioca ili zajedno s njim, vodeći računa o njegovom interesu i pravima.

1.7.1.2. Šta da radim ako sam sprečen da se odazovem na poziv suda?

Ako ste sprečeni da se odazovete na poziv suda, onda je potrebno da o tome blagovremeno i uredno obavestite sud uz dostavljanje određenih dokaza kojima potvrđujete sprečenost (npr. uverenje lekara, nalog za službeni put itd.), kako sud ne bi naredio (prisudno) dovođenje ili doneo odluku saslušanja Vašeg viđenja sporne situacije.

1.8. Kako izgleda saslušanje pred sudom?

Sudija će pre saslušanja utvrditi Vaš identitet uvidom u ličnu kartu. Kada se saslušava predstavnik preduzeća, pitaće se za naziv i sedište, lično ime predstavnika i funkciju, odnosno poslove koje obavlja u preduzeću, brojeve poslovnih računa, PIB i matični broj, kao i da li je preduzeće ranije osuđivano za krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

Na početku saslušanja sud će Vas upoznati sa sadržinom zahteva za pokretanje prekršajnog postupka – koji prekršaj ste učinili, u koje vreme i na koji način, nakon čega će Vas pitati da li razumete i da li se osećate odgovornim. Ovde je potrebno da se izričito izjasnite da li se osećate odgovornim za ono za šta se teretite.

Tom prilikom, sudija će Vas upoznati i s Vašim pravima, pre svega s pravom na branioca, kao i na koji način možete izneti odbranu: usmeno na zapisnik ili u pisanoj formi.

1.8.1. Šta je bitno da kažem tokom saslušanja?

Ukoliko iznosite svoju odbranu usmeno na zapisnik, potrebno je da ispričate pred sudijom sve okolnosti pod kojima se desio prekršaj, kao i da predložite sve dokaze u prilog sopstvenih tvrdnji kako biste potkrepili sve što ste izneli a suprotno je onome što je napisano u zahtevu za pokretanje prekršajnog postupka.

Osim toga, sud će Vas pitati i za sve okolnosti koje se tiču Vašeg ličnog i porodičnog života, a koje utiču na odmeravanje kazne.

Na primer, na dosuđivanje niže novčane kazne može uticati to ako ste nezaposleni, ako imate male prihode, ako ranije niste prekršajno kažnjavani, ako ste samohrani roditelj, izdržavate bolesno lice i slično.

Vaš iskaz prilikom saslušanja unosi se u zapisnik. Po završetku, sudija će Vam dati zapisnik da ga pročitate i potpišete. Ukoliko smatrate da nije uneto sve što je važno ili da je nešto uneto pogrešno, imate pravo da tražite da se Vaše primedbe unesu kao prigovor.

1.8.2. *Pisana odbrana*

Umesto saslušanja, odbrana može biti data i pisanim putem.

Pisana odbrana podrazumeva da se napismeno izjasnite o svim okolnostima koje Vam se stavljaju na teret, da opišete događaj iz Vašeg ugla i priložite dokaze za Vaše tvrdnje, te da predložite njihovo izvođenje. Pisanu odbranu mora potpisati preduzetnik, odnosno odgovorno lice ili predstavnik preduzeća.

1.9. **Kako sud odlučuje?**

Kako će sudija znati kome treba da veruje? Ako još uzmemo da je svaka strana uverena u ono što govori, kako će sudija znati u čiju korist će presuditi? Kada je pitanje presuđenja samo pravno pitanje (da li neka radnja čini ili ne čini prekršaj, a nije sporno kako je učinjena), sudija će svojim pravnim znanjem odlučiti i obrazložiti svoju odluku.

Kada, međutim, nije sporno da li neka radnja ili propuštanje čini prekršaj, ali je sporno da li je uopšte učinjena i da li u takvom postupku ima krivice učinioca, a što zavisi od okolnosti u kojima se radnja odvila, sud će morati da ispita šta se zapravo desilo. Kada jedna strana tvrdi jedno, a druga drugo, potrebno je dokazati ko je u pravu. Tada je neophodno da svaka strana dokaže svoje tvrdnje.

Recimo, ukoliko je APR inicirao prekršajni postupak jer, prema njihovoj evidenciji, promena u preduzeću nije evidentirana u zakonskom roku, dok preduzeće tvrdi da jeste, sud može odlučiti jedino izvođenjem dokaza – na primer, uvidom u isprave.

1.9.1. *Dokazivanje tvrdnji*

U navedenom primeru u kom se teretite za prekršaj jer niste u roku od osam dana obavestili APR o promenama koje se prijavljuju Agenciji, potrebno je da, osim tvrdnji da to jeste uradili, to i dokažete (recimo, priložite potvrdu o slanju na kojoj se vidi datum koji potvrđuje blagovremeno obaveštavanje APR-a).

Dokazi koji mogu biti predloženi i izvedeni u prekršajnom postupku su:

- ▶ svedočenje;
- ▶ uvid u isprave;
- ▶ uviđaj;
- ▶ veštačenje.

Prilikom saslušanja pred sudom, ili u pisanoj odbrani, potrebno je da za svaku tvrdnju koja nije opštepoznata ili nesporna predložite izvođenje dokaza koji to potvrđuju. Nakon što Vi predložite, sud će razmotriti i odlučiti koje od predloženih dokaza će izvesti.

Svedočenje se može predložiti kada konkretni svedok može reći sudu kako je lično video ili čuo nešto što je od značaja za dokazivanje Vaših tvrdnji.

Uvid u isprave je često dokazno sredstvo u poslovanju, s tim da nije svaka isprava kvalifikovana da služi kao dokaz tvrdnji. Javne isprave (izvodi iz javnih knjiga, potvrde organa i dr.) uvek imaju dokaznu snagu.

Uviđaj se predlaže kada je potrebno lično i neposredno opažanje sudije kako bi utvrdio ili razjasnio bitne činjenice u postupku. Uviđaju se najčešće pristupa prilikom saobraćajnih prekršaja.

Veštačenje se preduzima kada je za utvrđivanje ili ocenu neke važne činjenice neophodno pribaviti nalaz i mišljenje od lica koje raspolaže stručnim znanjem, kojim sud ne raspolaže (na primer, veštaka finansijske struke).

Više o dokazima, dokaznom postupku i tome kako sud poklanja veru možete naći u *Vođiču kroz Zakon o prekršajima* dr Sanje Strugar, sudije Prekršajnog suda u Novom Sadu.

1.10. Sporazum o priznanju prekršaja

Kada je već pokrenut prekršajni postupak, postoji mogućnost da se dogovorite s drugom stranom (podnosiocem zahteva za pokretanje prekršajnog postupka) o ishodu (sankciji).

Sporazum može biti koristan jer ubrzava postupak i troškovi su manji nego oni koji bi nastali vođenjem postupka pred sudom. Takođe, sporazumom se može postići manja kazna od propisanog minimuma za taj prekršaj, kao i to da zaštitna mera ne bude izrečena onda kada zakon nalaže, pa se ona praktično može izbeći sporazumom.

O sporazumu se dogovaraju strane u postupku: podnositelj zahteva i učinilac prekršaja (može prisustvovati i advokat).

Sporazum mora obuhvatiti priznanje učinjenog prekršaja i sankciju, izjavu podnosioca da odustaje od prekršajnog gonjenja, sporazum o nastaloj šteti i troškovima, i izjavu da se svi odriču prava na žalbu.

Prilikom sklapanja sporazuma i odlučivanja o visini novčane kazne koja će se uneti u sporazum, **može se ići ispod propisanog minimuma za taj prekršaj ali ne ispod opšteg minimuma**. Opšti minimum je:

- ▶ 5.000 dinara za fizičko lice ili odgovorno lice;
- ▶ 10.000 dinara za preduzetnika;
- ▶ 50.000 dinara za preduzeće.

Nakon što se o svemu saglasite, sačinjen sporazum se podnosi postupajućem sudu.

Sud će ispitati da li je sve u skladu sa zakonom (da li je učinilac svestan posledica sporazuma, da se time odriče prava na suđenje i žalbu i dr.). Ukoliko sud nađe da sporazum nije u skladu sa zakonom, odbiće sporazum i nastaviti postupak, dok će, u suprotnom, doneti presudu kojom usvaja sporazum: učinioca oglašava odgovornim i izriče mu dogovorenu kaznu.

Dobro je znati! Sporazum o priznanju prekršaja ne može se zaključiti za prekršaj za koji se izdaje prekršajni nalog.

1.11. Da li je prekršaj zastareo?

Prekršaj može da zastari, a rokovi zastarevanja razlikuju se u zavisnosti od različitih prekršaja.

Primitićemo da uvek postoji propisani rok zastarevanja (recimo, jedna godina) i propisani rok apsolutnog zastarevanja (obično duplo duže, najčešće dve godine). Ako uzmemo u obzir da se rok zastarevanja prekida svakom radnjom suda koju preduzme u cilju pokretanja i vođenja postupka, videćemo bitnu razliku u primeni ova dva roka. Reč je o relativnim i apsolutnim rokovima zastarevanja.

Na primer, ako je rok zastarevanja pokretanja i vođenja postupka jedna godina od dana učinjenog prekršaja, a apsolutni rok dve godine, u primeni to može izgledati ovako.

Ukoliko ste učinili prekršaj 15. septembra 2021. godine, a poziv od suda, kao prvu preduzetu radnju povodom ovog prekršaja, dobijete 30. novembra 2022. godine, pokretanje ovog prekršajnog postupka je zastarelo, s obzirom na to da sud duže od godinu dana nije preduzeo nijednu radnju u cilju pokretanja postupka.

Međutim, ako Vas je sud dva puta pozivao do 16. septembra 2022. godine (bez obzira na to da li ste se odazvali ili ne), neće se smatrati da je pokretanje prekršajnog postupka zastarelo, s obzirom na to da je sud preduzimao radnje u cilju vođenja postupka. Tada ćemo reći da je rok od godinu dana prekinut svakim pozivanjem, te je počinjao ponovo da teče posle svake radnje. Ipak, bez obzira na radnje pozivanja i ostale radnje suda, sud mora okončati postupak u roku od dve godine od dana kada je učinjen prekršaj, jer će u suprotnom nastupiti (apsolutno) zastarevanje vođenja postupka. U navedenom primeru, postupak se mora okončati pravnosnažnom presudom do 16. septembra 2023. godine.

U skladu s tim, kraći su propisani rokovi zastare i opominju sud da preuzima radnje, te se prekidaju svakom radnjom suda i iznova teku, a dovode do zastarevanja tek ako sud ne učini ništa povodom vođenja postupka.

Za razliku od njih, rokovi apsolutne zastare su duži jer teku nevezano od toga da li je sud ažuran ili ne, i postavljaju rok u kom sud u svakom slučaju mora okončati postupak.

Osim primene relativne i apsolutne zastare, moramo razlikovati:

1. zastarelost pokretanja prekršajnog postupka;
 2. zastarelost vođenja postupka;
 3. zastarelost izvršenja kazne / zaštitne mere.
- 1) Zastarelost vođenja postupka podrazumeva da sud ne može pokrenuti postupak po proteku zakonom propisanog roka. Prekršajni postupak ne može se pokrenuti ako **protekle jedna godina od dana kada je učinjen prekršaj**, a u svakom slučaju pokretanje zastareva kada protekne dva puta onoliko vremena koliko se traži za zastarelost u konkretnom slučaju (apsolutna zastara).

VAŽNO JE ZNATI! Za prekršaje iz pojedinih oblasti (npr. carinskog, spoljnotrgovinskog, deviznog poslovanja, javnih prihoda i finansija, javnih nabavki, prometa roba i usluga, životne sredine, sprečavanja korupcije i vazdušnog saobraćaja) mogu se propisati duži rokovi zastarelosti (npr. tri ili pet godina).

- 2) Zastarelost vođenja postupka podrazumeva da se postupak ne može voditi beskonačno dugo. Ukoliko nastupi zastarevanje vođenja postupka, to znači da sud mora da prekine postupak. Rokovi zastarevanja vođenja postupka isti su kao i rokovi za pokretanje postupka.
- 3) Zastarelost izvršenja kazne i zaštitne mere znači da, iako je izrečena, sankcija se neće izvršiti po proteku roka zastarelosti. Ovaj rok iznosi **godinu dana od dana pravnosnažnosti odluke**, a, u svakom slučaju, kada protekne dva puta onoliko vremena koliko se traži za izvršenje kazne i zaštitne mere (dve godine).

1.12. Koju odluku sud može da donese i šta ako nisam zadovoljan odlukom?

Prekršajni postupak završava se donošenjem presude ili rešenja o obustavljanju prekršajnog postupka (recimo, ako nastupi zastarelost vođenja postupka).

Presudom sud može učinioca:

1. oglasiti odgovornim (doneti osuđujuću presudu);
2. osloboditi od odgovornosti (doneti oslobađajuću presudu).

1.12.1. *Žalba: kome mogu da se žalim i u kom roku?*

Ukoliko smatrate da sud nije doneo pravilnu odluku ili nije dobro odmerio kaznu, jedini način da se ispravi ova odluka jeste podnošenje žalbe **Prekršajnom apelacionom sudu**.

Žalbu možete da izjavite **u roku od osam dana od dana kad Vam je dostavljena odluka suda na koju se žalite**. O pravu na podnošenje žalbe (u kom roku i kom sudu podnosite) bićete upoznati u samoj presudi, u delu pod nazivom: **pouka o pravnom leku**.

Dobro je znati! Ako propustite da podnesete žalbu ili je podnesete nakon isteka roka, smatraće se da ste saglasni s odlukom suda, a eventualno naknadno podneta žalba neće biti uzeta u obzir. Podnošenje žalbe uslov je za kasnije obraćanje drugim sudovima (na primer, Evropskom sudu za ljudska prava).

Pri pisanju žalbe bitno je da:

1. naznačite oznaku odluke protiv koje se žalba izjavljuje;
2. navedete u čemu ste nezadovoljni odlukom;
3. potpišete žalbu.

Nije pravilo da se u žalbi mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, ali u situaciji kada to opravdano niste mogli učiniti ranije u toku postupka, zakon dozvoljava da ih predočite u žalbi (na primer, ako se u međuvremenu pronađe svedok ili isprava koja objektivno nije bila dostupna do tog trenutka).

VAŽNO JE ZNATI! Pravilno uložena žalba odlaže izvršenje odluke.

Veza: PR 000/22

Za
Prekršajni apelacioni sud u Beogradu
Preko
Prekršajnog suda u Beogradu

OKRIVLJENI: „KAFIDŽONA“ DOO SA SEDIŠTEM U BEOGRADU, u Ulici kneza Mihaila 5,
matični broj: 000000, PIB: 000000, koga zastupa zakonski zastupnik
– direktor Milan Miković

Na osnovu člana 258 Zakona o prekršajima, blagovremeno podnosim

ŽALBU

- Zbog povrede pravila postupka
- Zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja
- Zbog pogrešne primene materijalnog prava

Obrazloženje

Okrivljeni „KAFIDŽONA“ DOO sa sedištem u Beogradu primio je dana 16. 01. 2023. godine presudu Prekršajnog suda u Beogradu PR 000/22 od dana 29. 12. 2022. godine, kojom je oglašen odgovornim zbog prekršaja iz člana 89, stav 1, tačka 3, i izrečena mu je novčana kazna u iznosu od 700.000 dinara, što dana 01. 01. 2022. godine u 16.05 časova u svom lokalu na adresi Knez Mihailova 5 nije izdao račun za pruženu uslugu – dve espresso kafe i jednu limunadu.

Okrivljeni smatra da je prvostepeni sud povredio pravila postupka tako što je neosnovano odbio njegov dokazni predlog da se prikaže snimak s nadzorne kamere firme „ICE BON“ doo sa sedištem u Beogradu koja se nalazi u lokalu pored sedišta okrivljenog, a preko koje se može dokazati da je radnik zaposlen kod okrivljenog samo odložio izdavanje računa na nekoliko minuta dok ne promeni papirnu traku na kasi. Okrivljeni je blagovremeno, tokom saslušanja, obavestio sud da

ima saznanja od direktora firme „ICE BON“ Marka Markovića da su nadzorne kamere firme iz neposredne blizine snimile ceo događaj.

Odbijanje suda da izvede dokaz imalo je za posledicu da se nepotpuno i netačno utvrdi činjenično stanje, a potom i primene kaznene odredbe.

Naime, sud je zasnovao presudu na zapisniku i iskazu turističkog inspektora koji se zatekao na licu mesta i koji je primetio da je usluga izvršena a da zajedno s njom, tačnije u isto vreme, nije izdat račun, te je odmah napravio zapisnik. Kada mu je predočeno u čemu je nastao problem, inspektor je samo izjavio: „To objasnite sudu“, ne želeći da se lično uveri u postavljenu novu traku i da su ostali računi izdati istovremeno.

Dokaz: Presuda Prekršajnog suda u Beogradu PR 000/22 od dana 29. 12. 2022. godine, u spisima predmeta

Okrivljeni je u toku saslušanja, a kasnije i pismeno, obavestio Prekršajni sud da će firma „ICE BON“ na zahtev suda ustupiti snimak, ali da to ne želi da dâ lično u ruke fizičkom licu kako ne bi povredila privatnost svojih klijenata. Sud je bez obrazloženja odbio predlog da službeno zatraži snimak.

Dokazi:

- Zapisnik sa glavnog pretresa od dana 17. 06. 2022. godine, u spisima predmeta
- Dopis okrivljenog od dana 03. 09. 2022. godine, u spisima predmeta

Na osnovu svega navedenog, okrivljeni predlaže da Prekršajni apelacioni sud ukine ožalbenu presudu Prekršajnog suda u Beogradu broj PR 000/22 od dana 29. 12. 2022. godine i naloži prvostepenom sudu da izvede sve relevantne dokaze kako bi potpuno i tačno utvrdio činjenično stanje.

U Beogradu, dana 23. 01. 2023. godine

potpis zastupnika

1.13. Da li ću biti pozvan na pretres pred Prekršajnim apelacionim sudom?

Kada primi žalbu i spise predmeta, Prekršajni apelacioni sud zakazuje sednicu veća koje čini troje sudija. Nakon što se upoznaju s predmetom i pročitaju žalbu, sudije glasaju koju će odluku doneti. Po pravilu, učinilac prekršaja neće biti pozvan na sud, već sudije odlučuju na osnovu spisa predmeta (izvedenih dokaza, zapisnika o saslušanju i dr.). Međutim, ukoliko je potrebno dodatno nešto razjasniti ili sudije procene da je za odlučivanje bitno da neposredno sami steknu utisak o nečemu, doneće odluku da se održi pretres. U tom slučaju ćete dobiti poziv za sud.

Većanje i glasanje nije javno, već odlučivanju prisustvuju samo sudije i zapisničar.

1.14. Kada je odluka suda pravnosnažna i šta to znači?

Prekršajni apelacioni sud može:

- 1) odbaciti žalbu (na primer, kao neblagovremenu – podnetu po isteku roka za žalbu);
- 2) odbiti žalbu kao neosnovanu i **potvrditi prvostepenu odluku** (ako smatra da je sud pravilno odlučio);
- 3) usvojiti žalbu, a prvostepenu **odluku preinačiti** (tada odluku o predmetu donosi Prekršajni apelacioni sud jer smatra da odluka nije pravilno doneta);
- 4) usvojiti žalbu, **ukinuti odluku** (ako smatra da sud nije dovoljno utvrdio činjenično stanje i da treba preduzeti još neke radnje) i **vratiti predmet prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje**.

Ako Prekršajni apelacioni sud ukine presudu i vrati predmet prekršajnom sudu na ponovno odlučivanje, to znači da će prekršajni sud morati ponovo da otvori pretres i izvede dodatne dokaze po nalogu drugostepenog suda. U tom slučaju, očekuje Vas ponovni postupak pred prekršajnim sudom i ponovna mogućnost ulaganja žalbe na odluku koja će u tom postupku biti doneta. Vraćanje predmeta sudu na ponovno odlučivanje Prekršajni apelacioni sud može učiniti samo jednom, što znači da po sledećoj žalbi Sud

može samo potvrditi prvostepenu odluku ili je preinačiti. Tada je odluka Prekršajnog apelacionog suda konačna, a odluka kojom je rešeno u predmetu postaje pravnosnažna.

To znači da, **PO ISTEKU ROKA ZA DOBROVOLJNO ISPUNJENJE SANKCIJE, ONA SE MOŽE IZVRŠITI PRINUDNO!**

1.15. Kome mogu da se žalim na odluku Prekršajnog apelacionog suda?

Ukoliko ste nezadovoljni i odlukom Prekršajnog apelacionog suda donetom po žalbi, **pod posebno predviđenim uslovima**, i ona se može preispitati. Tada je reč o vanrednim pravnim lekovima koji se podnose protiv pravnosnažne presude.

Vanredni pravni lekovi u prekršajnom postupku su:

1. zahtev za ponavljanje prekršajnog postupka (na primer, ako se kasnije sazna da je isprava koja je služila kao dokaz bila falsifikovana);
2. zahtev za zaštitu zakonitosti (može podneti isključivo Republički [Vrhovni] javni tužilac u roku od tri meseca od dana dostavljanja pravnosnažne presude).

VANREDNI PRAVNI LEKOVI NE STOPIRAJU IZVRŠENJE SANKCIJE, pa i ako pokrenete neki od navedenih postupaka, sud ima pravo da pokrene izvršenje presude.

2. PRIVREDNI PRESTUPI

2.1. Kako nastaje privredni prestup?

Privredni prestup može nastati radnjom preduzeća ili odgovornog lica, kao i propuštanjem da se neka zakonom propisana obaveza uradi. Ne dovodi svako ovakvo ponašanje do privrednog prestupa. Propisi koji se bave privrednim ili finansijskim poslovanjem taksativno navode koji propusti dovode do privrednog prestupa.

Važno je znati! Preduzetnici nisu obuhvaćeni Zakonom o privrednim prestupima, što znači da za presteupe ne mogu odgovarati.

Već je pomenuto da su privredni prestupi predviđeni u raznim propisima i nisu sabrani na jednom mestu, pa je poželjno da se pre poslovanja upoznate sa zakonima i drugim aktima koji se odnose na Vaše preduzeće i delatnost kojom se bavite.

Neki od propisa koji predviđaju privredne presteupe su Zakon o računovodstvu, Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma, Zakon o planiranju i izgradnji, Zakon o energetici, Zakon o tržištu kapitala, Zakon o zaštiti životne sredine i drugi.

Najveći broj izvršenih privrednih prestupa je u oblasti računovodstva i finansijskog poslovanja, a praksa privrednog suda pokazuje da je najčešći slučaj propuštanje da se podnesu redovni godišnji finansijski izveštaji, odnosno izjave o neaktivnosti za poslednju finansijsku godinu.

Postupak u kom se utvrđuje odgovornost i izriču sankcije učinocima privrednih prestupa reguliše Zakon o privrednim prestupima. Na sve što nije regulisano ovim zakonom primenjuje se Zakonik o krivičnom postupku.

2.2. Koje sankcije postoje?

Sankcije koje su zaprećene za privredne presteupe su:

1. kazne;
2. uslovna osuda; i
3. zaštitne mere.

2.2.1. *Koju kaznu mogu dobiti za učinjen prestup?*

Jedina kazna koja je propisana za privredni prestup je **novčana kazna**.

Najmanja kazna koja može biti propisana za preduzeće je 10.000 dinara, a najveća 3.000.000 dinara, dok je najmanja kazna za odgovorno lice 2.000 dinara, a najveća 200.000 dinara. U tom okviru, zakonom se propisuju posebni rasponi kazni za konkretne privredne presteupe.

PRIMER: Ako preduzeće ne sastavlja računovodstvene isprave u skladu sa Zakonom o računovodstvu, kazniće se novčanom kaznom od 100.000 do 3.000.000 dinara, dok će se odgovorno lice za isto delo kazniti novčanom kaznom u iznosu od 20.000 do 150.000 dinara.

Dobro je znati! Iako Zakonom o privrednim prestupima nije predviđena kazna zatvora, postoji mogućnost da se osuđeno odgovorno lice ipak nađe u zatvoru, i to u slučaju da je osuđeno na novčanu kaznu, a ne plati je u zakonskom roku. Rok se utvrđuje u presudi i ne može biti kraći od 15 dana niti duži od tri meseca.

2.2.1.1. *Kako sud odlučuje da li će kazna biti manja ili veća?*

Prilikom odmeravanja kazne sud će izreći kaznu u zakonom propisanim rasponima, uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču na to da kazna bude veća ili manja (otežavajuće i olakšavajuće okolnosti).

U primeru koji smo naveli, pitamo se kako će sud odlučiti da li će kazna iznositi 100.000, 3.000.000 ili neki iznos između, poput 650.000 dinara.

Da bi doneo odluku, sud prvo ispituje da li je počinjen privredni prestup od strane lica koje se navodi da je prestup počinilo, a tek nakon toga određuje visinu kazne. To čini tako što je u obavezi da ispita okolnosti pod kojima je privredni prestup učinjen, kakve su posledice nastupile, ekonomsku snagu preduzeća, da li je preduzeće ranije činilo privredne prestupe i drugo.

PRIMER: Zbog okolnosti pod kojima je učinjen privredni prestup, sud neće dosuditi istu visinu novčanog iznosa malom preduzeću koje je tek osnovano u malom mestu od strane mlađe osobe (npr. šnajderska radnja) kojoj je to prvo poslovanje i koje je prestup učinilo bez namere da prouzrokuje posledice, kao što bi dosudio preduzeću koje posluje dugi niz godina, ima dosta zaposlenih i godinama posluje stvarajući dobar profit.

Sud bi doneo navedenu odluku jer veće preduzeće kazna od 500.000 ne bi pogodila u onoj meri u kojoj bi pomenuto malo preduzeće pogodila kazna od 100.000 dinara iako je pet puta manja.

2.2.1.2. *Da li sud može izreći kaznu veću od propisane?*

Iako je za svaki privredni prestup propisana kazna u vidu njenog minimuma i maksimuma koje sud može izreći, ona ipak može biti pooštrena do dvostrukog najvećeg iznosa predviđene kazne, i to ako se učinilac nalazi u takozvanom **višestrukom povratu**.

Višestruki povrat postoji ako je:

1. **preduzeće** već najmanje dva puta bilo osuđivano za iste ili slične privredne prestupe na kazne preko 20.000 dinara, i ako od poslednje pravnosnažno izrečene kazne nije proteklo više od pet godina;
2. **odgovorno lice** za iste ili slične privredne prestupe već bilo najmanje dvaput osuđivano na novčanu kaznu preko 4.000 dinara i ako od poslednje izdržane kazne nije prošlo više od pet godina.

Pri odlučivanju da li će pooštriti kaznu, sud će posebno imati u vidu okolnosti pod kojima je privredni prestup učinjen i težinu posledica koje su nastupile.

2.2.1.3. Da li sud može izreći kaznu manju od propisane minimalne kazne?

Zakon predviđa posebno olakšavajuću okolnost koja dopušta sudu da preduzeću ublaži kaznu ili da ga čak osloboditi od kazne. U prvom slučaju, sud će dosuditi kaznu ispod propisanog minimuma, a u drugom će ga oglasiti krivim i osloboditi od kazne.

Ova mogućnost postoji ukoliko je odgovorno lice otkrilo i prijavilo privredni prestup ili su privredni prestup otkrili i prijavili zaposleni u tom preduzeću.

2.2.2. Uslovna osuda: kada sud izriče uslovnu osudu?

PRIMER: Okrivljenom preduzeću XY utvrđuje se novčana kazna u iznosu od 15.000 dinara i istovremeno se određuje da se ona neće izvršiti ako okrivljeno preduzeće XY u roku proveravanja od godinu dana ne učini novi privredni prestup.

Kako vidimo iz primera, uslovna osuda podrazumeva da će sud oglasiti lice krivim i izreći sankciju (u ovom slučaju novčanu kaznu u iznosu od 15.000 dinara), ali će ujedno odrediti da se kazna neće izvršiti pod uslovom da lice u određenom vremenskom periodu (u našem primeru godinu dana) ne počinu novi prestup.

To znači da, ako sud izrekne kaznu i uz nju uslovnu osudu, učinilac privrednog prestupa neće biti u obavezi da plati novčanu kaznu ukoliko ne učini novi prestup u navedenom periodu.

Ukoliko, međutim, za vreme proveravanja ipak učini novi prestup, sud će opozvati uslovnu osudu i odlučiti o iznosu jedinstvene kazne za oba počinjena prestupa.

2.2.3. Zaštitne mere: koje zaštitne mere postoje i kada se izriču?

Uz novčanu kaznu, sud može učiniocu privrednog prestupa izreći jednu ili više sledećih zaštitnih mera:

- ▶ javno objavljivanje presude;
- ▶ oduzimanje predmeta;
- ▶ zabrana pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću;
- ▶ zabrana odgovornom licu da vrši određene dužnosti.

Sud će izreći **meru javnog objavljivanja presude** ako smatra da bi bilo korisno da se javnost upozna s presudom, a naročito ako bi objavljivanje presude doprinelo tome da se otkloni opasnost po život ili zdravlje ljudi, ili da se zaštiti sigurnost prometa ili drugi interes privrede.

Meru oduzimanje predmeta koji su upotrebljeni ili su bili namenjeni za izvršenje privrednog prestupa, ili koji su nastali izvršenjem privrednog prestupa, sud može izreći preduzeću i odgovornom licu.

Zaštitna **mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću** (npr. proizvodnjom određenih proizvoda) može se izreći ako bi dalje bavljenje tom privrednom delatnošću bilo opasno po život ili zdravlje ljudi, ili štetno za privredno ili finansijsko poslovanje. Sud ovu meru može izreći za vreme od šest meseci do deset godina, a mera počinje da teče od dana pravnosnažnosti presude.

Zabranu odgovornom licu da vrši određene dužnosti (npr. rukovodeću dužnost u pogledu finansijskog poslovanja) sud može izreći ukoliko je odgovorno lice zloupotrebilo vršenje dužnosti radi izvršenja privrednog prestupa, ili ako se opravdano može smatrati da bi njegovo dalje vršenje takve dužnosti bilo opasno. I ovu meru sud može se izreći za vreme od šest meseci do deset godina, a mera počinje da teče od dana pravnosnažnosti presude.

Dobro je znati! Sud može učinocu privrednog prestupa, uz uslovnu osudu, jedino izreći zaštitne mere javnog objavljivanja presude i oduzimanja predmeta.

2.3. Da li je prestup zastareo?

Šta tačno znači zastarelost i od kog trenutka se računa objasnili smo u delu **1.11. Da li je prekršaj zastareo?** U nastavku teksta su prikazani rokovi zastarelosti koji se primenjuju tokom postupaka pokrenutih povodom privrednih prestupa.

1. **Zastarelost gonjenja** za privredne prestupe (pokretanje i sprovođenje sudskog postupka) nastaje kada proteknu **tri godine** od dana izvršenja privrednog prestupa.

Za privredne prestupe u oblasti spoljnotrgovinskog, deviznog i carinskog poslovanja zastarelost gonjenja nastupa kad protekne pet godina od dana izvršenja privrednog prestupa.

2. **Zastarelost izvršenja sankcije**
 - ▶ **Zastarelost izvršenja kazne** za privredni prestup nastaje kad proteknu **tri godine** od dana pravnosnažnosti odluke kojom je ta kazna izrečena.
 - ▶ **Zastarelost izvršenja zaštitne mere javnog objavljivanja presude** nastaje kad protekne šest meseci, a **zaštitne mere oduzimanja predmeta** kad proteknu **tri godine** od dana pravnosnažnosti odluke kojom je ta zaštitna mera izrečena.
 - ▶ **Zastarelost izvršenja zaštitnih mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću i zabrane odgovornom licu da vrši određene dužnosti** nastaje kad protekne vreme za koje su te mere izrečene.
3. U svakom slučaju, gonjenje i izvršenje kazne za privredni prestup zastareva kada protekne **šest godina**. U tom slučaju će se gonjenje ili izvršenje kazne obustaviti - **APSOLUTNA ZASTARELOST**.

Kako se rok zastarelosti za privredne prestupe u oblasti spoljnotrgovinskog, deviznog i carinskog poslovanja razlikuje i iznosi pet godina od dana izvršenja privrednog prestupa, i rok apsolutne zastarelosti se razlikuje i iznosi duplo više – **10 godina**. Gonjenje i izvršenje kazne povodom ovih privrednih prestupa, ako ne ranije, obustaviće se protekom 10 godina od dana izvršenja prestupa, kada nastupi apsolutna zastarelost.

2.4. Troškovi

Troškove postupka čine svi izdaci učinjeni povodom postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka. To su, na primer, troškovi za svedoke, veštake, stručne savetnike, prevodioce, tumače i stručna lica, troškovi uviđaja, troškovi advokata i drugi.

U svakoj presudi ili rešenju koje odgovara presudi sud će odlučiti ko će snositi troškove postupka i koliko oni iznose.

Kad sud okrivljenog oglasi krivim, izreći će u presudi da je dužan da naknadi troškove krivičnog postupka. S druge strane, kada se obustavi krivični postupak ili se optužba odbije, ili se okrivljeni oslobodi od optužbe, troškovi padaju na teret suda.

2.5. Kako da znam da li je pokrenut postupak za privredni prestup?

Postupak za privredne prestupe odvija se pred privrednim sudom.

Da se protiv Vas kao odgovornog lica ili protiv Vašeg preduzeća vodi postupak saznaćete u pozivu tužilaštva u kom će, osim vremena i mesta gde treba da se pojavite, biti navedeno i u kom svojstvu se pozivate, kao i za koji prestup se teretite.

Ukoliko ovaj poziv izostane, onda ćete sve navedeno saznati iz poziva koji će stići od privrednog suda. Uz poziv, sud će Vas upoznati s Vašim pravima i dužnostima.

2.6. Ko treba da se pojavi pred sudom?

U samom pozivu za sud biće naznačeno ko je dužan da se odazove, kao i koje su posledice neodazivanja pozivu. U ime preduzeća u postupku pojavljuje se predstavnik ili zakonski zastupnik – direktor ili drugo lice koje je zakonom ili odlukom preduzeća ovlašćeno da zastupa pred sudom, a koji ima obavezu da se odazove pozivu.

Preduzetnik, direktor, poslovođa i drugo ovlašćeno lice mogu zastupati preduzeće pred sudom i drugim organom.

Ukoliko prokurista zastupa preduzeće pred sudom, takvo ovlašćenje se mora posebno naznačiti u prokuri koja se obavezno registruje u APR-u.

Dobro je znati! Predstavnik okrivljenog pravnog lica ne može biti ono odgovorno lice protiv kog se vodi postupak za isti privredni prestup ukoliko istakne da je postupilo po naređenju drugog odgovornog lica ili organa upravljanja pravnim licem.

2.7. Kada je vreme da se obratim advokatu?

Prisustvo advokata u postupcima koji se vode pred privrednim sudom povodom privrednih prestupa nije obavezno. Međutim, uvek se savetuje konsultacija s advokatom pre nego što pristupite postupku kako biste znali šta možete da očekujete u postupku, na koji način možete da iznesete svoju odbranu, koje dokaze da predložite (koji dokazi su relevantni) i drugo.

Kada se postupak vodi protiv preduzeća i odgovornog lica, mogu u postupku imati zajedničkog branioca samo ako je to u njihovom interesu.

2.7.1. *Da li direktor, i pored advokata, mora da se pojavi pred sudom?*

I pored angažovanog advokata, postoji obaveza lica koje zastupa društvo pred sudom da se pojavi onda kada sud to zahteva – pre svega, prilikom prvog saslušanja. Nakon što bude saslušano, okrivljeno lice više nema obavezu prisustvovanja suđenju. Okrivljeni svakako ima pravo na to, a poželjno je onda kada bi to uticalo na kvalitetniju odbranu.

2.8. Ko pokreće postupak pred sudom?

Prijavu za privredni prestup, čime se samo inicira pokretanje postupka, može podneti bilo koje fizičko ili pravno lice koje ima saznanja da je načinjen privredni prestup. U praksi, to su najčešće državni organi, organizacije, inspekcije i udruženja građana, a ređe pojedinci.

Na osnovu prijave ili saznanja, postupak za privredne presteupe pred sudom pokreće javni tužilac, a u nekim slučajevima ga može pokrenuti i oštećeno lice.

Ako javni tužilac smatra da sama prijava ili prikupljena obaveštenja i podaci ne pružaju dovoljno osnova za postupak pred sudom, predložiće da sud sprovede istražne radnje kako bi utvrdio da li postoji dovoljno dokaza koji ukazuju na to da je lice ili preduzeće učinilo privredni prestup.

Nakon što se sudija složi s tim predlogom i preduzme određene istražne radnje, sve spise će dostaviti javnom tužiocu, koji konačno odlučuje da li će pokrenuti postupak pred sudom ili će odbaciti prijavu.

2.9. Kako izgleda postupak pred sudom?

2.9.1. *Poziv od suda*

Sud će Vas pozvati pisanim putem. Stići će Vam pošta od nadležnog privrednog suda s oznakom PK i brojem predmeta. Poziv od suda sadrži datum i vreme ročišta – gde i kada treba da se pojavite, kao i sprat i broj sudnice. Uvek će biti naznačeno u kom svojstvu se pozivate – kao okrivljeni.

U pozivu će biti navedena neka osnovna prava i obaveze odgovornog lica i preduzeća, na primer:

- ▶ da su odgovorno lice i predstavnik preduzeća dužni da se lično pojave i da će sud odrediti prinudno dovođenje lica ukoliko se ne pojavi, a svoj nedolazak ne opravda;
- ▶ da imate pravo na branioca (advokata), ali da njegovo prisustvo u postupku privrednih prestupa nije obavezno, pa ukoliko uredno pozvani branilac ne dođe, ročište će se ipak održati;
- ▶ da je odgovorno lice dužno da ponese sa sobom potvrdu o proseku svih primanja;
- ▶ da se postupak može održati i bez uredno pozvanog predstavnika preduzeća samo ukoliko je već ispitivan u tom postupku;
- ▶ da na pretres morate poneti svu dokumentaciju na koju se pozivate u svom iskazu ili odbrani (dokaze).

VAŽNO! Ako je potrebno da se pozove predstavnik preduzeća, a sudu nije poznato ko je, zatražite od preduzeća da odredi predstavnika. Za nepostupanje po nalogu suda preduzeće će se kazniti novčanom kaznom do 10.000 dinara. Ako i posle te kazne ne bude određen predstavnik, za svako dalje nepostupanje po nalogu suda preduzeće će se kazniti novčanom kaznom do 20.000 dinara.

2.9.2. *Koja su moja prava pred sudom?*

Pri prvom susretu sa sudom, a pre saslušanja, okrivljenog će sudija poučiti o njegovim pravima, kao i o razlozima pokretanja postupka – o kom privrednom prestupu je reč i na koji način je prestup izvršen.

Između ostalih prava, sud će okrivljenog upozoriti da ima pravo da ništa ne izjavi, da uskrati odgovor na pojedina pitanja, da iznese svoju odbranu, da se brani sâm ili uz pomoć branio-ca, da se izjasni o svim činjenicama i dokazima, da predlaže svoje dokaze i drugo.

Važno je napomenuti da pravo okrivljenog da razgleda spise i razmatra predmete koji su dokaz u postupku ima i izuzetak. On postoji kada okrivljeni još uvek nije saslušan, pa do tog trenutka može da mu se uskrati razmatranje spisa i razgledanje predmeta (izuzev prijave, veštačenja i zapisnika s uviđaja). Iz tog razloga, po pravilu, prva dokazna radnja je saslušanje okrivljenog.

2.9.3. *Kako izgleda saslušanje pred sudom?*

Nakon što sudija pročita optužni predlog, sledi saslušanje okrivljenih. Kada se saslušavaju predstavnik preduzeća i odgovorno lice, prvo se saslušava predstavnik preduzeća. Tom saslušanju ne može prisustvovati okrivljeno odgovorno lice koje još nije ispitano.

Odgovorno lice pitaće se za ime i prezime, ime jednog od roditelja, mesto rođenja, godine života, školsku spremu, zanimanje i dužnost koju obavlja u pravnom licu u vreme izvršenja privrednog prestupa, da li je, kad i zašto osuđivano, da li se protiv njega vodi postupak za krivično delo ili za koji drugi privredni prestup i kakve su mu imovinske i porodične prilike. Ova pitanja postavljaju se kako bi sud stekao potpuniji uvid u okolnosti pod kojima je prestup načinjen. Neke od ovih okolnosti sud će kasnije uzeti u obzir prilikom izricanja sankcije.

2.9.3.1. *Odbrana*

Okrivljeni lično i usmeno iznosi odbranu, koja se sastoji u izjašnjenju na sve navode optužbe i iznošenju činjenica koje okrivljenom idu u korist.

To znači da će se okrivljeni pitati da se izjasni da li je kriv ili nije kriv. Potom se okrivljenom ostavlja da iznese svoje viđenje celokupne situacije. Ono što negira i ono što ističe da se desilo drugačije od onoga što piše u optužnom predlogu treba potkrepiti dokazima.

Na primer, ukoliko okrivljeni tvrdi da je njegov zaposleni učinio sve po propisima, treba da navede podatke zaposlenog (ime, prezime i adresu) i predloži ga za svedoka. Ukoliko bi neki dokument mogao dokazati ovu tvrdnju, okrivljeni je dužan da ga ponese sa sobom, i to u originalu na uvid i u dovoljnom broju kopija za sud i ostale strane u postupku.

Prilikom iznošenja odbrane, okrivljeni može koristiti beleške.

Nakon što iznese svoju odbranu, ostali prisutni imaju mogućnost da mu postavljaju dodatna pitanja.

2.10. Prekid postupka

Sud može prekinuti postupak u slučaju da je odgovorno lice nedostupno državnim organima (npr. odseljeno u inostranstvo) ili kada je kod odgovornog lica nastupila privremena duševna bolest ili privremena duševna poremećenost.

Postupak se nastavlja kada prestanu razlozi zbog kojih je postupak prekinut.

Dobro je znati! Odgovornost odgovornog lica za privredni prestup ne prestaje zato što mu je prestao radni odnos u preduzeću, niti zato što je otvoren stečaj ili zato što je nastala nemogućnost kažnjavanja preduzeća usled njegovog prestanka.

2.11. Kako sud odlučuje?

Kada sud ima navode optužnog predloga, s jedne strane, i odbranu okrivljenog lica, s druge, jedini način da utvrdi da li je nastao privredni prestup, kao i ostale okolnosti od značaja, jeste izvođenje dokaza. Strane u postupku predlažu dokaze i treba da navedu koje okolnosti ti dokazi potvrđuju, a na sudu je da usvoji ili ne usvoji takve predloge.

Sud se stara da ispita sve navedene okolnosti, pa će tako osnovano odbiti svedoka ukoliko nije merodavan (na primer, nema neposredna saznanja o onome o čemu treba da svedoči) ili ukoliko su već tri svedoka iznela isto viđenje povodom iste stvari, te sud smatra da je to dovoljno ispitano.

Ukoliko sud odbijanjem dokaza ne ispita neku okolnost koja je relevantna za postupak, to može biti razlog za žalbu.

2.11.1. Presuda

Nakon izvođenja svih dokaza i završnih reči, sud će zaključiti glavni pretres i doneti presudu.

Sud presudom može proglasiti okrivljenog odgovornim, osloboditi ga odgovornosti ili odbiti optužbu.

U presudi kojom se okrivljeni oglašava odgovornim sud će:

- ▶ izreći za koje delo se oglašava odgovornim, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obeležja privrednog prestupa;
- ▶ navesti koji propisi su primenjeni;
- ▶ odrediti kaznu;
- ▶ odrediti visinu troškova postupka i na čiji teret padaju;
- ▶ naznačiti rok za plaćanje novčane kazne.

Dobro je znati! U opravdanim slučajevima, sud može dozvoliti osuđenom pravnom i odgovornom licu da isplate novčanu kaznu u ratama, s tim da rok isplate ne može biti duži od jedne godine.

Sud je dužan da obrazloži svoju odluku. U tom delu presude sud opisuje postupak, izvedene dokaze i na osnovu čega se odlučio za takvu odluku. Sud će obrazložiti i kako je odmerio kaznu.

2.12. Kom sudu i u kom roku mogu da se žalim na presudu?

Žalba se može izjaviti u roku od **osam dana od dana dostavljanja presude**.

Žalba odlaže izvršenje presude!

Podnosi se pismeno sudu koji je odlučivao u prvom stepenu – nadležnom privrednom sudu, koji će potom Vašu žalbu, presudu i spise predmeta (zapisnike sa suđenja, priložene dokaze i ostale spise) dostaviti Privrednom apelacionom sudu, koji odlučuje o žalbi.

Dobro je znati! Za razliku od podnošenja žalbe na presudu, rok za žalbu protiv **rešenja** iznosi **tri dana od dana dostavljanja rešenja**.

Žalba treba da sadrži:

- 1) označenje presude protiv koje se izjavljuje žalba – oznaku i broj predmeta, na primer: PK 123/22;
- 2) osnov za izjavljivanje žalbe – na primer, da sud nije dobro utvrdio činjenično stanje ili da sud nije dobro odmerio sankciju;
- 3) obrazloženje žalbe;
- 4) predlog odluke koju bi trebalo da donese drugostepeni sud – na primer, da se presuda potpuno ukine i vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje, ili da se, recimo, preinači;
- 5) potpis lica koje izjavljuje žalbu.

Žalbu koja ne sadrži neku od navedenih stavki sud smatra **neurednom** i vratiće Vam je na dopunu ili ispravku uz ostavljeni rok.

2.13. Kako odlučuje drugostepeni sud?

Privredni apelacioni sud, kao drugostepeni sud koji postupava po žalbi, odlučuje na sednici, po pravilu, bez prisustva stranaka. Izuzetno, ukoliko taj sud nađe da bi prisustvo stranaka, ili jedne od njih, bilo korisno za razjašnjenje stvari, uputiće poziv u kom će stranke obavestiti o vremenu i mestu održavanja sednice.

Privredni apelacioni sud može:

1. **odbaciti žalbu**
 - na primer, kao neblagovremenu (podnetu posle isteka roka) ili kao neurednu (ukoliko iz žalbe nije moglo da se zaključi na koju odluku se žalba odnosi);
2. **odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu**
 - kada smatra da razlozi žalbe nisu osnovani i da je privredni sud doneo pravilnu odluku;
3. **usvojiti žalbu i ukinuti prvostepenu presudu i uputiti predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje**
 - na primer, ukoliko smatra da prvostepeni sud nije potpuno utvrdio činjenično stanje;
4. **usvojiti žalbu i preinačiti prvostepenu presudu**
 - kada smatra da su navodi žalbe osnovani, te ne vraća prvostepenom sudu već sâm odlučuje.

Drugostepeni sud će sâm presuditi ako je u istom predmetu prvostepena presuda već jedanput ukidana.

2.14. Stigla je odluka drugostepenog suda

Danom donošenja **konačne** odluke Privrednog apelacionog suda postupak se završava i odluka kojom ste oslobođeni odgovornosti ili osuđeni postaje pravnosnažna.

Konačne odluke su sve pomenute odluke drugostepenog suda, osim odluke da vrati predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Pravnosnažna odluka se više ne može preispitivati u redovim postupcima.

To znači da, PO ISTEKU ROKA ZA DOBROVOLJNO ISPUNJENJE SANKCIJE, ONA SE MOŽE IZVRŠITI PRINUDNO!

2.15. Vanredni pravni lekovi: kada mogu da ih koristim?

Vanredni pravni lekovi su zahtev za ponavljanje postupka i zahtev za zaštitu zakonitosti.

Podnose se samo u vanrednim okolnostima – kada postoji neki od razloga koji su za ove postupke striktno propisani zakonom.

Ove razloge u postupku privrednih prestupa propisuje Zakonik o krivičnom postupku.

Na primer, razlog za ponavljanje postupka postojaće ukoliko je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svedoka, veštaka ili drugog lica. Razlog za pokretanje postupka za zaštitu zakonitosti postojaće kada je u postupku primenjen zakon za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije u saglasnosti s Ustavom.

Razlozi usled kojih se mogu uložiti vanredni pravni lekovi u postupku povodom privrednih prestupa sadržani su u članovima 473, 479 i 485 Zakonika o krivičnom postupku, „Sl. glasnik RS“, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – odluka US i 62/2021 – odluka US.

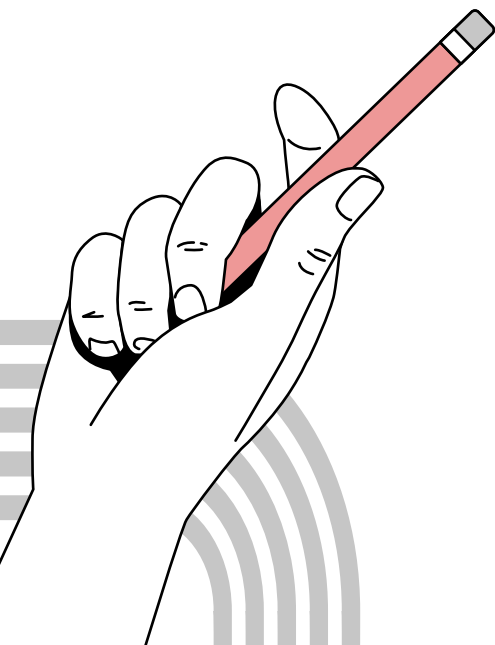
VAŽNO JE NAPOMENUTI DA ULAGANJE BILO KOG VANREDNOG PRAVNOG LEKA NE STOPIRA IZVRŠENJE PRAVNOSNAŽNE ODLUKE. Ukoliko u ostavljenom roku ne uplatite novčanu kaznu, može se desiti da se sankcija prinudno izvrši!

2.16. Oduzimanje imovinske koristi pravnom licu

Preduzeće ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu privrednim prestupom.

Ukoliko sud utvrdi da takva imovinska korist postoji, o oduzimanju će odlučiti u presudi.

Ako je pre ili posle pokretanja postupka za privredni prestup okrivljeno preduzeće prestalo da postoji, postupak će se sprovesti protiv onog preduzeća na koje su prešle obaveze, i to samo u pogledu oduzimanja imovinske koristi koja je postignuta izvršenjem privrednog prestupa.

POSLEDICE OSUDE U PREKRŠAJNOM POSTUPKU I POSTUPKU ZBOG PRIVREDNOG PRESTUPA

Evidencija krivičnih, prekršajnih i upravnih sankcija

Pri Agenciji za privredne registre vodi se **Centralna evidencija izrečenih mera**, koja sadrži prikupljene podatke o privrednim subjektima čije je poslovanje sankcionisano izricanjem krivičnih, prekršajnih ili upravnih sankcija.

Određene mere mogu biti osnov za privremena ograničenja prava, kao što su, na primer:

- ▶ zabrane, ograničenja ili mere bezbednosti obavljanja registrovane privredne delatnosti ili poslova;
- ▶ zabrana vršenja dužnosti ili poziva odgovornom licu u pravnom licu ili preduzetniku;
- ▶ mere izrečene u skladu s propisima u oblasti poreskog postupka i poreske administracije;
- ▶ zabrane raspolaganja novčanim sredstvima i drugo.

Podaci o pravnim licima s privremenim ograničenjima prava objavljuju se na internet stranici APR-a u cilju unapređenja transparentnosti poslovanja privrednih subjekata, dok podaci o fizičkim licima kojima su u sudskim postupcima izrečene zabrane ili mere bezbednosti nisu javno dostupni i daju se samo u skladu s propisima.

Brisanje iz Centralne evidencije izrečenih mera nastupa po isteku roka važnosti privremenog ograničenja.

Evidencija o privrednim prestupima

O osudama izrečenim za privredne presteupe pravnosnažnim presudama vodi se evidencija kod privrednih sudova. U slučaju da bude pokrenut novi postupak zbog privrednog prestupa, podaci o osudi biće dostupni sudu i mogu biti cenjeni kao otežavajuća okolnost u novom postupku.

Podaci o osuđenom preduzeću ili odgovornom licu iz te evidencije mogu se dati samo ako postoje opravdani razlozi, i to samo nadležnim državnim organima (sudu, tužilaštvu, MUP-u, inspekciji) za potrebe vođenja krivičnog ili postupka za privredni prestup.

Brisanje osude

Podaci o osudama mogu se brisati nakon određenog vremena.

Osuda na novčanu kaznu preduzeća i odgovornog lica briše se u roku od **tri godine od pravnosnažnosti presude** pod uslovom da to preduzeće ili odgovorno lice ne učini novi privredni prestup.

Ukoliko je uz novčanu kaznu izrečena i zaštitna mera, osuda ne može da se briše pre izvršenja te mere.

Uslovna osuda briše se posle **jedne godine po isteku vremena proveravanja** (ukoliko nije opozvana).

Kod presude kojom se lice oslobađa od kazne, osuda se briše ako osuđeni u roku od **jedne godine od pravnosnažne presude** ne učini nov privredni prestup.

Lektura i korektura

Teodora Todoric Milićević

Dizajn i prelom

Ivana Zoranović

Štampa

Dosije studio, Beograd

Tiraž

900

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
343.232(035)
343.53(035)

ГОЛУБОВИЋ, Катарина, 1982- Vodič kroz privredno-kaznene postupke : prekršaji i privredni prestupi / [priredile Katarina Golubović, Natalija Šolić, Katarina Toskić]. – Beograd : Komitet pravника za ljudska prava – YUCOM, 2023 (Beograd : Dosije studio). – 50 str. : ilustr. ; 20 x 20 cm

Tiraž 900.

ISBN 978-86-82222-12-5

1. Шолић, Наталија, 1973- [аутор] 2. Тоскић, Катарина, 1990- [аутор]

а) Привредно казнено право – Приручници

COBISS.SR-ID 117216521

